

Rectificacions a la nota sobre les citacions de *Paysandisia archon* (Burmeister, 1880) a la Garrotxa (Castniidae)

Additions and rectifications to the publication on *Paysandisia archon* (Burmeister, 1880) in La Garrotxa (Castniidae)

Eduard Guzmán

Rda. Arraona, 81; E-08192 Sant Quirze del Vallès (Barcelona)

Key Words: *Paysandisia archon*, Castniidae, faunistics, Garrotxa, Catalonia, NE Iberian Peninsula

En el Butlletí 95 de la SCL (Guzmán 2005) fèiem esment de citacions de *Paysandisia archon* (Burmeister, 1880), família Castniidae, a la Garrotxa, així com una breu història de la seva aparició a Europa.

El fet que molts dels treballs que fins ara s'han publicat sobre aquesta espècie en les nostres regions han aparegut en revistes especialitzades en el camp de plagues i malalties vegetals ha dificultat, en molts casos, que la comunitat entomològica general disposés de referències sobre la qüestió, com també al voltant de la seva introducció a Europa, i que sobre la seva biologia hi hagi notícies errònies i contradictòries (Monteagudo 2004).

Arran de la nostra publicació, V. Sarto i Monteys, que des de fa molt de temps treballa amb la biologia d'aquesta papallona, ens ha fet una sèrie d'observacions que ens porten a aprofundir en les seves recents publicacions i, en conseqüència, a fer unes rectificacions a la nostra nota anterior per evitar que dades errònies puguin ser motiu de posterior referència.

En primer lloc, cal esmentar que les primeres citacions a la Garrotxa van ser de Sant Feliu de Pallerols i de les Planes d'Hostoles (Sarto 2002), i no la de J. Nebot, d'Argelaguer (SCL 2004), com dèiem en la nostra nota. Així, doncs, amb les citacions més recents tindriem que l'espècie s'ha introduït a la Garrotxa seguint les valls o vies més humanitzades, com són la vall d'Hostoles (Sarto 2002), Mieres (Guzmán 2005) i la vall del Fluvià (SCL 2004 i Guzmán 2005), gràcies a la presència de palmeres com a arbres ornamentals. L'espècie és també coneguda de moltes altres poblacions i comarques gironines i d'algunes de barcelonines (Sarto 2002).

Pel que fa a la Península Ibèrica, la seva distribució actual segueix preferentment les zones costaneres, i ocupa fins ara àrees que van des de Girona fins a Alacant (Monteagudo 2004); també està citada de l'illa de Mallorca de l'any 2003 (Núñez 2004).

A Europa la trobem també estesa per la franja costanera mediterrània francesa, on es va detectar al començament de l'estiu de l'any 2001 al departament de Var

(Aguilar *et al.* 2001), i posteriorment, als departaments d'Hérault, Pirineus Orientals, Bouches-du-Rhône i Gironde (Drescher & Jaubert 2003). També hi ha citacions posteriors de la seva extensió per Itàlia i el Regne Unit (Sarto *et al.* 2005a).

En referència a la seva introducció a Europa, queda per confirmar si va tenir lloc a França durant els anys 1985-1995 (Aguilar *et al.* 2001), però no s'hauria detectat fins uns anys més tard. Pel que fa a Catalunya, podria haver-se introduït de forma progressiva, des del període 1992-93, per importació de palmeres infestades. La introducció a França i a Catalunya (i potser en altres països) sembla que s'hauria fet de forma independent (Sarto *et al.* 2005a i b).

Caldria, doncs, dubtar seriosament de les dades de França de l'any 1913, citació que seria errònia o mai confirmada de forma fidedigna, però que s'ha anat consolidant a través de diverses publicacions de difusió general i que es troba molt estesa per revistes de jardineria i per internet, mai sense cap confirmació científica. Per tant, la primera citació confirmada a Europa cal situar-la a la Celler de Ter (Selva), on el mes de novembre de l'any 2000 es van trobar i identificar les larves que havien afectat greument un exemplar de *Trachycarpus fortunei* (Aguilar *et al.* 2001, Sarto 2003, Sarto *et al.* 2005a i b).

Estem segurs que aquesta espècie, que des de fa pocs anys viu entre nosaltres i que per la seva forma d'alimentació endòfaga pot arribar a causar la mort de l'arbre, fet pel qual ha estat declarada com a plaga per la Generalitat de Catalunya i la Generalitat Valenciana, serà motiu d'interès per a molts entomòlegs i persones relacionades amb les plagues dels vegetals, especialment de les palmeres. Als interessats en el coneixement de la biologia d'aquesta espècie a les nostres terres els remetem a les acurades publicacions de V. Sarto i Monteys i altres, a qui des d'aquesta nota volem agrair l'aportació i els comentaris.

Referències bibliogràfiques

- Aguilar, Ll., Miller, J.Y. & Sarto i Monteys, V. 2001. A new lepidopteran family for the European fauna. *SHILAP Revta lepid.*, 29(113): 86-87
- Dauscher, J. & Jaubert, R. 2003. *Paysandisia archon* continue sa progression. *PHM Revue Horticole*, 445: 49-51
- Diari Oficial de la Generalitat de Catalunya DOCG 3639, 21/05/2002, ordre ARP/164/2002
- Diari Oficial de la Generalitat Valenciana DOGV 4547, 18/Jul/2003, Decret 131/2003
- Guzmán, E. 2005. *Paysandisia archon* (Burmeister, 1880). Noves citacions a la Garrotxa. *Butll. Soc. Cat. Lep.*, 95: 43-44.
- Monteagudo, S. 2004. *Paysandisia archon* (Burmeister, 1880) (Lepidoptera, Castniidae) nuevas localizaciones en la Península Ibérica y su gestión. *Boln Soc. ent. aragon.*, 34: 137-246.
- Núñez, L. 2004. Presencia de *Paysandisia archon* (Burmeister, 1880) (la oruga perforadora de las palmeras) en la isla de Mallorca. IV Jornades de Medi Ambient a les Illes Balears (ponències i resums). *Soc. Hist. nat. Balears*: 133-134.
- SCL (Editorial) Secció de recerques 2004. *Butll. Soc. Cat. Lep.*, 94: 125
- Sarto i Monteys, V. & Aguilar, Ll. 2001. *Paysandisia archon* (Burmeister, 1880), *Castniidae*, also in France. *SHILAP Revta lepid.*, 29(115): 280.

- Sarto i Monteys, V. 2001. Una nueva especie y familia de lepidópteros para Europa, plaga potencial de las palmeras. *In*: Universidad Pública de Navarra (Eds.), II Congreso Nacional de Entomología Aplicada. VII Jornadas Científicas de la S.E.E.A. Pamplona, pp. 78-79.
- Sarto i Monteys, V. 2002. The discovery, description and taxonomy of *Paysandisia archon* (Burmeister, 1880), a castniid species recently found in southwestern Europe (Castniidae). *Nota lepid.*, 25(1): 3-15.
- Sarto y Monteys, V. & Aguilar, Ll. 2003. *Paysandisia archon* (Burmeister, 1880). L'eruga barrinadora de les palmeres. *Catalunya Rural i Agrària*, 102: 39-40.
- Sarto i Monteys, V. 2003. Notes on *Paysandisia archon*. *Atropos*, 20: 61-62
- Sarto i Monteys, V. 2004. El cástnido barrenador de las palmeras, *Paysandisia archon*. *In*: Fundació Universitat de Girona: Curso de especialización en producción de planta ornamental y forestal. La sanidad vegetal en el vivero. Escuela Técnica Superior I. Girona: 71-72.
- Sarto i Monteys, V. & Aguilar, Ll. 2005a. The Castniid Palm Borer, *Paysandisia archon* (Burmeister, 1880) (Castniidae, Lepidoptera), in Europe: Comparative biology, pest status and possible control methods (Lepidoptera: Castniidae). *Nachr. ent. Ver. Apollo, Frankfurt, N.F.*, 26(1/2): 61-94.
- Sarto i Monteys, V., Aguilar, Ll., Saiz-Ardanaz, A., Ventura, D., & Martí, M. 2005b. Comparative morphology of the egg of castniid palm borer, *Paysandisia archon* (Burmeister, 1880) (Lepidoptera: Castniidae). *Systematics and Biodiversity*, 3(2): 1-23.

Data de recepció: 24 d'abril de 2006

Data d'acceptació: 15 de maig de 2006